

Doç. Dr.
Ali Fehmi Karamanhoğlu
31.V.1932 — 17.I.1973

ALİ FEHMİ KARAMANLIOĞLU

(31.V.1932 - 17.I.1973)

Osman F. Sertkaya

17 Ocak 1973 Çarşamba günü sabaha karşı böbrek yetersizliğinden (Kronik nefrit) dolayı tedavi edilmekte olduğu Üniversite Tedavi Kliniği'nde vefat eden İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün Eski Türk Filolojisi Kürsüsü Doçenti Dr. Ali Fehmi Karamanlioğlu, 31 Mayıs 1932 yılında İstanbul'da doğmuştur.

Cumhuriyetin 50. yıl dönümü dolayısıyla dil sahasında yazılan en iyi eser konusunda Cumhuriyet Gazetesi'nin açtığı «Yunus Nadi Yarışması»na *Türk Dili, nereden geliyor, nereye gidiyor?* adlı eseriyle iştiraki münasebeti ile ölümünden bir hafta önce, 9 Ocak 1973'de yazmış olduğu hayat hikâyesi, kendi kaleminden, şöyledir:

BİYOGRAFİM

Adım Ali Fehmi Karamanlioğlu. Daha çok Ali küçük adım söylenir. 1932 yılının 31 Mayıs'ında İstanbul'da Küçükpazar semtinde doğdum. Babam emekli bir Maliye memurudur. Adı Tevfik (Karamanlioğlu).

İlkokulu Süleymaniye Mimar Sinan (o zaman 8.) İlkokulunda, orta ve liseyi İstanbul Erkek Lisesinde okudum. 1949 yılında liseden mezun oldum. Sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdim (1954). Bu bölümün «Eski Türk Dili» kürsüsüne asistan oldum. Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat'ın yanında 1959 başında doktoramı verdim. 1960-1962 yılları arasında Hamburg Üniversitesinde Prof. Dr. A. von Gabain'in, Ord. Prof. Dr. Spuler'in ve Prof. Dr. O. Pritsak'ın derslerini dinledim ve Şarkiyat seminerinde çalıştım.

Yurda dönünce, 1964-1966 yılları arasında askerlik görevimi yerine getirdim. 1968 yılında Doçent oldum. Şimdi Edebiyat Fakültesinin adı geçen kürsüsünde öğretim üyesiyim. Evliyim. Eşim Suzan Karamanlioğlu Beşiktaş Kız Lisesinde edebiyat öğretmenidir. Çocukluğumdanberi böbrek hastalığı çekmekteyim. Yunus Nadi yarışmasına katılan kitabımdan başka, Türkiyat Mecmuası, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi gibi ilim dergilerinde araştırmalarım, bazı aktüel dergilerde de daha çok dil ile ilgili yazılarım çıkmıştır.

Karamanoğulları ahfadından Ahmet Tevfik Bey ile Fatma Hikmet Hanım'ın tek evladı olan Ali Karamanlioğlu, 17 Haziran 1949 tarihinde İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun olmuş, 1950 yılında 7371 numara ile kayıt olduğu Edebiyat Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 28 Ekim 1954 tarihinde *Nehcü'l-feradis'in dil husûsiyetleri üzerinde bir çalışma* adlı lisans tezini hazırlayarak, mezun olmuştur. 29 Aralık 1954 tarihinden itibaren Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat'ın asistanı olarak Eski Türk Filolojisi Kürsüsü'ndeki vazifesine başlayan Ali Karamanlioğlu, 31, Temmuz 1958 perşembe günü, Fakülte sıralarından beri arkadaş olduğu Kâniye Suzan Özçengiz (Karamanlioğlu) ile hayatını birleştirmiştir. *Kıpçak Türkçesi üzerine bir gramer denemesi* adlı tezini 17 Ocak 1959 tarihinde savunarak, «iyi» derece ile «Edebiyat doktoru» ünvanını kazanmıştır.

Deutscher Akademischer Austauschdienst (Alman Akademik Mübadele Teşkilâtı)'ın 1 Eylül 1960-31 Temmuz 1961 tarihleri arasını kapsayan bursunu kazanan Karamanlioğlu, 28 Ağustos 1960 tarihinde Üniversitesinden izin alarak Hamburg'a gitmiştir. R. R. Arat, B. Spuler ve A. von Gabain'in isteği ile Karamanlioğlu'nun bursu 31. VII. 1961 tarihinden 1 Mart 1962 tarihine kadar uzatılmıştır. Karamanlioğlu 28 Şubat 1962 tarihinde Türkiye'ye dönmüş ve Üniversitedeki görevine devam etmiştir.

1 Nisan 1964 tarihinde Balıkesir Ordonat Yedek Subay Okulu'nda askerlik görevine başlayan Karamanlioğlu, bu görevini Ankara-Mamak'da ikmâl etmiş ve Mart 1966'da terhis olarak Üniversitedeki görevine dönmüştür. 31 Mart 1966.

Seyf-i Sarayî, Gülîstan Tercümesi (Kitâb Gülîstan bi't-Türkî) adlı doçentlik tezini 1967 yılında hazırlayan Karamanlioğlu, 1968 tarihinde «Doçent» olmuştur.

Karamanlioğlu, DAAD'nin 3 aylık araştırma bursu ile 1 temmuz-30 Eylül 1968 tarihleri arasında Almanya'da ilmi araştırmalarda bulunmuştur.

20 Mayıs 1969 tarihinde Eylemli Doçent olan Ali Fehmi Karamanlioğlu 31 Temmuz 1969 tarihinden itibaren Eylemli Doçentlik görevine başlamıştır.

Hayat hikâyesinden de anlaşılacağı üzere çocukluğundan beri böbrek rahatsızlığı çeken Karamanlıoğlu'nun hastalığının Haziran 1967'de nüksettiğini görüyoruz. 15 Haziran 1967 tarihinde Kronik nefrit teşhisi ile Tıp Fakültesi Üniversite Tedavi Kliniği'nde tedavisine başlanan Karamanlıoğlu'nun bu tedavisi zaman zaman tekrarlanmıştır. (26.XII.1968'de tedavi için yine Üniversite Tedavi Kliniği'ne gönderilmiştir. 4 Kasım 1969 tarihinde rahatsızlığı tekrarlanan Karamanlıoğlu, 24 Kasım 1969 tarihinden itibaren 15 günlük rapor almış, 9 Ocak 1970'den itibaren ise tekrar 20 günlük istirahat raporu almıştır).

1972 yılının Ağustos ayında Viyana'da toplanan PIAC toplantısına Prof. Fahir İz ve Osman Sertkaya ile katılan Ali Karamanlıoğlu bu kongreden dönüşünde, hastalığının ilerlemesi üzerine, haftada iki kere sunî böbrek makinesi ile tedavi görüyordu.

Karamanlıoğlu, gerek PIAC toplantısı öncesi gerek sonrasında çok asabî idi. Rahatsızlığından dolayı sinirleniyor, hattâ bazı davranışları ve konuşmaları kırıcı bile oluyordu. Bu asabî durumu etrafındakiler tarafından bilindiği için kendisine defalarca dinlenmesi için rica edilmiş karşılığında da dâimâ «vazife vazifedir» cevabını almıştıdır.

Artan rahatsızlığı dolayısı ile Üniversiteye haftada iki gün geliyor, iki gün Sunî böbrek makinesi için hastahaneye gidiyor, diğer günlerde ise dinleniyordu. Evde kaldığı bu üç gün içerisinde bile kesif bir akademik faaliyet içinde idi. *Mu'tnü'l-mürîd*'in indeksini evde ikmâl etmiş, *Türk Dili, nereden geliyor, nereye gidiyor?* adlı kitabını evinde tamamlamıştır.

İşte bu Üniversiteye gelişlerinden birinde, 9 Ocak 1976'da, Yunus Nadi yarışmasına *Türk Dili, nereden geliyor, nereye gidiyor?* adlı eseri ile iştirak etmiş ve yukarıdaki hayat hikâyesini yazmıştır. 11 Ocak Perşembe günü bazı arkadaşlarına kitabından imzalamış ve akşam üzeri saat 18.00 civarında Mehmet Çavuşoğlu ve Osman Sertkaya ile evine gitmek üzere Fakülteden çıkmıştı. Dışarıda kar, sulu olarak, hafif hafif yağıyordu. Sertkaya'nın «Hocam, üşüyeceksiniz. Arabayı kapıya kadar çağırayım» sözüne «Hayır. Kapıya kadar yürüyelim. Temiz hava alalım» cevabını vermişti. Kapıya kadar yürünerek arabaya binilmiş, Sertkaya, Karaköy'de bırakılmış, Karamanlıoğlu da Mehmed Çavuşoğlu tarafından Serencebey'deki evine bırakılmıştı. İşte bu Fakülte kapısından arabaya kadar yürüme esnasında üşüten Karamanlıoğlu, ertesi günkü sunî böbrek seansında fenalaşmış, iyileşince evine dönmüş, fakat ertesi gün tekrar fenalaşmış ve eşi tarafından hastahaneye götürülmüştür.

Bayramın ikinci günü (16 Ocak 1973, Salı) evine ziyaret için gittiğimizde Karamanlıoğlu'nun arefe günü hastahaneye kaldırıldığını öğrenmiş ve

bunun üzerine Prof. Dr. Muharrem Ergin ile Onu hastahane ziyaret etmiştik. O günkü konuşmamız meğer son konuşmamız imiş.

Karamanhoğlu o günün gecesi, sabaha karşı eşinin kollarında hayata gözlerini kapamış, cenazesi 19 Ocak 1973 Cuma günü Üniversite'de yapılan merasimi müteakip Zincirlikuyu Mezarlığındaki ebedî istirahatgâhına tevdi edilmiştir.

Hocamız Faruk K. Timurtaş 26 Ocak 1973 Cuma günü Tercüman gazetesinde yazmış olduğu «Genç bir dilci kaybettik» adlı yazısında Karamanhoğlu'nu şöyle tarif etmektedir:

«Ali Karamanhoğlu kendi halinde, efendi, kibar, büyük-küçük bilir, neş'eli, şakacı, nükteden anlar ve nükte yapar, çalışkan, hayata bağlı bir kimse idi. Bu vasıfları dolayısıyla arkadaşları, hocaları, öğrencileri onu çok se verdi. Çalışkanlığı ve vazifesine bağlılığı o derece idi ki, vefatından birkaç gün önceye kadar derslerine gelmişti. Rahatsız olduğu, istirahat etmesi gerektiği kendisine hatırlatıldığı halde derslerini ve öğrencilerini bırakmamıştı. Belki de bundan manevî kuvvet alıyordu.

Karamanhoğlu her türlü aşırılıktan uzaktı. Politik ve ideolojik her türlü aşırılığa karşıydı. Vatansaver ve milliyetçiydi. Fakat, mizacı icabı mücadeleci değildi. Sanata, hatta, musiki ve resime ilgisi vardı. (Değerli ressam Mahmud Cüda Ali'ninin amcasıdır.) Hayatı sever, her şeyden zevk almaya çalışırdı. Hattâ bizlerin pek itibar etmediği sporla da ilgilenir, maçlara giderdi.

Mutedil bir kimse olan ve ilmf görüşe sahip bulunan genç dilci Ali Karamanhoğlu dili sadeleştirmeyi uydurmacılık haline getiren ve ilmf yoldan uzaklaşan Dil Kurumcuların işine gelmemişti. Bizler gibi Ali'yi de Kurumdan çıkardılar, Karamanhoğlu'nun suçu, Atatürk'ün nutkunun berbat bir dille sâdeleştirilmesini tenkit etmesi, beğenmemesi idi. Atatürk'ün nutkuna kıyanlar Onun gibi değerli bir dilciyi Kurum'dan attılar.»

Kendisinden en istifade edilecek bir yaşta (40 yaşının içinde) aramızdan ayrılan Ali Fehmi Karamanhoğlu, Almanca ve İngilizce bilmekte idi. Onun ihtisas alanı Türk dilinin eski bir kolu olan «Kıpçak Türkçesi» idi.

Karamanhoğlu, Kıpçak Türkçesi üzerinde yaptığı, lisans, doktora, ve doçentlik çalışmaları ile sahasının gerçek bir âlimi olmuştu. Kıpçak Türkçesi üzerine araştırmaları olan Karamanhoğlu'nun bu sahadaki basılmamış bir kitabı da sahanın mühim eserlerinden *Mu'tnü'l-mürîd*'dir.

Aşağıda listesini verdiğimiz 80'i aşkın yazılarına *Meydan-Larousse*'a yazmış olduğu *A* (leng.), *Akkuzatif*, *Altay* (devri, dilleri, şivesi ve Türkleri) *Anadolu Ağzları*, *Atasözü*, *B* (leng.), *Balkar'lar*, *Baraba'lar*, *Başkırt'lar* veya *Baş-*

kurt'lar gibi adının zikredildiği maddelerin haricinde A harfindeki 23, B harfindeki 9 madde olmak üzere) irili ufaklı 40'dan fazla maddeyi de ilâve etmek gerekmektedir.

Kısaltmalar

<i>Bilgi</i>	Aylık meslekî fikir dergisi, (İstanbul)
<i>Cultura Turcica</i>	Üç dilde yayınlanır, yıllık dergi, TKAE yay. (Ankara)
<i>Cumhuriyet</i>	Günlük Siyasi Gazete, (İstanbul)
<i>Kitap-Belleten</i>	Aylık bibliyografya, biyografya, kültür tarihi dergisi, (İstanbul)
<i>Orients</i>	Milletlerarası Şark Tetkikleri Cemiyeti Mecmuası, (Leiden)
<i>OLZ</i>	<i>Orientalistische Literaturzeitung</i> ,
<i>Ortam</i>	Günlük Siyasi Gazete, (İstanbul)
<i>Önasya</i>	Aylık Türkoloji, Fikir ve Aktualite Mecmuası, (Ankara)
<i>Son Baskı</i>	Günlük Siyasi Gazete, (İstanbul)
<i>Türk Dili</i>	Aylık Dergi, TDK yay., (Ankara)
<i>TDED</i>	<i>Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi</i> , (İstanbul)
<i>Türk Dili İçin</i>	TKAE yay., (Ankara)
<i>Türk Kültürü</i>	Aylık Dergi, TKAE yay., (Ankara)
<i>Türk Yurdu</i>	Aylık Dergi, (Ankara)
<i>Türkiyat Mecmuası</i>	<i>Türkiyat Mecmuası</i> , (İstanbul)
<i>UAJb</i>	<i>Ural-Altäische Jahrbücher</i> , (Wiesbaden)

1954

1. *Nehcü'l-feradis'in dil hususiyetleri üzerinde bir çalışma*, (Mezuniyet tezi), İstanbul 1953-1954, s. 150-159, Türkiyat Enstitüsü, Tez no. 441.

1955

2. «Nehcü'l-feradis'e dair»: *Türk Dili*, c. IV, 1 Haziran 1955, sa. 45, s. 556-558.

1958

3. «Kuruluşunun 74. yıldönümü münasebeti ile İstanbul Erkek Lisesi»: *Bilgi*, c. XI, Ocak-Şubat 1958, sa. 130-131, s. 3-5 ve 12.

4. *Kıpçak Türkçesi üzerinde bir gramer denemesi*, (Doktora Tezi), İstanbul 1958, Türkiyat Enstitüsü, Tez no. 513.
5. «Kitaplar: Dr. Bekir KÜTÜKOĞLU, *Osmanlı-İran Siyasi Münasebetleri I*»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 2, Aralık 1962, s. 53-54.

1963

6. «Yusuf Has Hâcib'den Osman Gazi'ye»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 3, Ocak 1963, s. 14-16.
7. «Türklerde içtimâî adâlet fikri»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 4, Şubat 1963, s. 8-9.
8. «Milliyetçilik ve iktisadî sistemler»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 6, Nisan 1963, s. 1-3. (Bu yazı yanlışlıkla Dr. R. A. K. imzası ile neşr edilmiştir).
9. «Türkçeleşmenin neresindeyiz?»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 7, Mayıs 1963, s. 19-20. (Bu yazı aynı başlık ile *Türk Dili İçin I*, s. 142-143 de yayınlanmıştır).
10. «Fahri Bilge Kütüphânesi»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 8, Haziran 1963, s. 44-45.
11. «10. Dil Kurultayına giderken: 9. Kurultaydan hatıralar»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 9, Temmuz 1963, s. 22-23. (Bu yazı «9. Kurultaydan Hatıralar» başlığı ile *Türk Dili İçin I*, Türk Basımında çıkan Türk Dili ile ilgili makaleler, TKAE yay., 25, Ankara 1966, s. 144-145'de yayınlanmıştır).
12. «Gezi notları: Anadolu Kütüphânelerinde »: *Türk Kültürü*, c. I, sa. 10, Ağustos 1963, s. 46-48.
13. «Gezi notları: Anadolu Kütüphânelerinde, II»: *Türk Kültürü*, c. I, sa. Eylül 1963, s. 46-48.
14. «Atatürk'ün gençliğe hitabesinin üslûp ve dil özellikleri»: *Türk Kültürü*, c. II, sa. 13, Kasım 1963, s. 97-99. (Bu yazı aynı başlık ile *Türk Dili İçin I*, s. 146-148'de yayınlanmıştır).
15. «Kitap tanıtması: Osmanlı İmparatorluğu ve Aşiretlerin iskanı»: *Kitap-Belâten*, Yeni seri, sa. 5 (29), Kasım 1963, s. 10.
16. «Kitaplar: Şeyhî'nin «Hüsrev ü Şirin»i. İnceleme-metin. Doç. Dr. Faruk K. TİMURTAŞ, İstanbul Üniversitesi yayınlarından No. 1025,

- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1953, XXXI+108+268. 41 TL: *Türk Kültürü*, c. II, sa. 14, Aralık 1963, s. 89-90.
17. «Dergiler: Kıbrıs davasına hizmet etmiş bir dergi: Yeşilada «The Green Island»: *Türk Kültürü*, c. II, sa. 14, Aralık 1963, s. 91-92.
18. «Kıpçaklar ve Kıpçak Türkçesi»: *TDED*, c. XII, İstanbul 1963, s. 175-184.
19. «Kitabiyat: Dr. Zeynep Korkmaz, *Türkçede Eklerin kullanılış şekilleri ve ek kalıplaşması olayları*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi yayınları nr. 19. Türk Tarih Kurumu basımevi, Ankara, 1962, VIII+98 s.»: *TDED*, c. XII, İstanbul 1963, s. 247-248.

1964

20. «Kayıplar: Halide Edip Adıvar, (1884-1964)»: *Türk Kültürü*, c. II, sa. 16, Şubat 1964, s. 51.
21. «Anadolu Kütüphânelerinde (III)»: *Türk Kültürü*, c. II, sa. 17, Mart 1964, s. 49-50.
22. «Tarihte Türk-Macar Münasebetleri sergisi»: *Türk Kültürü*, c. II, sa. 17, Mart 1964, s. 54-55.
23. «Dil: «epik», «epikmen» ve «epit-» sözleri üzerine»: *Türk Dili*, c. XIII, sa. 152, Mayıs 1964, s. 504-505.
24. «Mevlânâ Mesnevi'yi Türkçe söylüyor»: *Türk Yurdu*, c. III, sa. 8-9-10, Temmuz 1964, s. 96.
25. «Türk ordusunda ordudonatım sınıfı ve okulu»: *Türk Kültürü*, c. II, sa. 22, Ağustos 1964, s. 70-71.
26. «Kaybettiğimiz değerler: Reşit Rahmeti Arat»: *Cumhuriyet*, 11 Aralık 1964, 41. yıl sayı 14499, s. 2.

1965

27. «Büyük Türkolog Reşit Rahmeti Arat»: *Türk Kültürü*, c. III, sa. 27, Ocak 1965, s. 164(24)-166 (26).
28. «Bir yanıt»a karşılık»: *Türk Dili*, c. XIV, sa. 160, Ocak 1965, s. 350-351.

29. «Haberler: İstanbul'da bir Azerbeycan Filmi: Köroğlu»: *Türk Kültürü*, c. III, sa. 30, Nisan 1965, s. 404 (48).
30. «Sağduyu»: *Türk Kültürü*, c. III, sa. 30, Nisan 1965, s. 404 (48)-405 (49).
31. «Dilimiz yetmiyor»: *Ortam*, c. I, sa. 6, Haziran 1965, s. 7-8.
32. «Köy Öğretmeni ve Aydın İmam meselesini halledebilecek bir sistem İmam-Öğretmen Enstitüleri»: *Türk Yurdu*, c. IX, sa. 9 (54. yıl, sa. 315), Eylül 1965, s. 24-25. (Bu yazı «Köy Enstitüleri yerine İmam-Öğretmen Enstitüleri» başlığı ile *Önasya* dergisinin Mayıs 1967 tarihinde neşredilen 21. sayısında da yayınlanmıştır).
33. «Arat'sız bir yıl»: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 38, Aralık 1965, sa. 184 (56) -185 (57).
34. «Ölümünün 77., Doğumunun 125. yıldönümünde: Namık Kemal»: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 38, Aralık 1965, s. 186 (58) - 188 (60).
35. «Hattat Halim Hoca (Mustafa Halim Özyazıcı, 1898-1964)»: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 38, Aralık 1965, s. 196 (68) - 197 (69).

1966

36. «Kitaplar: Reşid Rahmeti Arat, *Eski Türk Şiiri*, Ankara 1965, Türk Tarih Kurumu yayınlarından VII. seri No. 45. Türk Tarih Kurumu Basımevi, XXIII + 506 a., Fiyatı 70.- TL.»: *Türk Kültürü*, c. IV, s. 42, Nisan 1966, s. 561 (57)-564 (60). Bu makalenin almancaşı «Reşid Rahmeti ARAT, *Eski Türk Şiiri* (Die alttürkische Dichtung). Ankara 1965, Veröffentlichungen des Türkischen Historischen Vereins. VII. Abteilung - Nr. 45. Türk Tarih Kurumu Basımevi, XXIII + 506 Seiten, Preis: 70.- TL.» başlığı ile *Cultura Turcica*, Volumen II, Numerus 2, 1965 Ankara, (Ekim 1967), s. 285-288'de yayınlanmıştır.
37. «Kitaplar: Atatürk, Söylev (Nutuk) Türk Dil Kurumu yayınlarından: 220. Bugünkü dile çevrilmesinde çalışanlar: Dr. Mehmet Tuğrul, Salâh Birsell, Cahit Öztelli, M. Sunullah Arısoy (ikinci ciltte yerine Hamdi Olcay), Ankara Üniversitesi Basımevi, I. cilt 1963, II. cilt 1964, fiyatı 15 + 10- TL.»: *Türk Kültürü*, c. IV, s. 43, Mayıs 1966, s. 637 (65) - 638 (66). Bu yazı aynı başlık ile *Türk Dili İçin*, I, a. 152-153 de yayınlanmıştır.
38. «Kelimedede mâna değişikliği ve bir ek»: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 44, Ha-

- ziran 1966, s. 676 (20) - 679 (23). (Bu yazı aynı başlık ile *Türk Dili İçin*, I. s. 149-152'de yayınlanmıştır).
39. «Türk Dil Kurumu bir ilim müessesesi midir?»: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 45, Temmuz 1966, s. 820 (84) - 821 (85). (Bu yazı aynı başlık ile *Türk Dili İçin*, I, s. 231-232'de yayınlanmıştır).
40. «Tanrı Adiyle!»: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 46, Ağustos 1966, s. 898 (66).
41. «Aldatan kim?»: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 48, Ekim 1966, s. 1107 (19) - 1109 (21).
42. «*Âkifnâme* (Mehmed Âkif). Balıkesirli Hasan Basri Çantay'ın Mehmet Âkif'e dair hâtıra kitabı. Nâşiri : Mürşit Çantay, Ahmed Sait Matbaası, İstanbul 1966, 404 sayfa, fiyatı 15 lira.: *Türk Kültürü*, c. IV, sa. 48, Ekim 1966, s. 1148 (60)-1149 (61).
43. «28 yıl sonra»: *Türk Kültürü*, c. V, sa. 49, Kasım 1966, s. 21-23.
44. «Hocam Profesör Ahmed Ateş'in ardından»: *Türk Kültürü*, c. V, sa. 50, Aralık 1966, s. 120 (24) - 122 (26).
45. «Silik» sözü üzerine: *Reşid Rahmeti Arat İçin*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayımı: 19, Seri: I, Sayı: A2, Ankara 1966, s. 320-322.
46. «Su»: *İslâm Ansiklopedisi*, c. X, sa. 109, s. 766.

1967

47. «Asıl Çelişenler»: *Türk Kültürü*, c. V, sa. 51, Ocak 1967, s. 176 (16)-178 (18).
48. Seyfi Sarâyî, *Gülîstan Tercümesi (Kitâb Gülîstân bi't-türkt)*, İstanbul (Mart) 1967, XIX+169+453 s.
49. «Kimler Türkçeci?»: *Türk Kültürü*, c. V, sa. 55, Mayıs 1967, s. 492 (28)-496 (32). (Bu yazı ile ilgili bir «Düzeltilme», TK'nun 56. sayısının 626 (66). sahifesinde yayınlanmıştır).
50. «İslâm Ansiklopedisi - 10. cildinin tamamlanması dolayısıyla -»: *Türk Kültürü*, Cilt V, sa. 56, Haziran 1967, s. 622 (62) - 626 (66). (Bu yazının ingi lizcesi «İslâm Ansiklopedisi (The Encyclopedia of İslâm). -on the completion of the 10th volume-» başlığı ile *Cultura Turcica*, Volumen III, Numerus I, 1966 Ankara, (Temmuz 1968), s. 127-130'da yayınlanmıştır.

51. «Gelincik»: *Türk Kültürü*, c. V, sa. 57, Temmuz 1967, s. 660 (28) - 662 (30).
52. «Kutadgu Bilig ve Kumandan»: *Türk Kültürü*, c. V, sa. 58, Ağustos 1967, s. 741 (45) - 744 (48).
53. «Haberler: Uzayan bir münakaşa ve geciken bir cevap»: *Türk Kültürü*, c. V, sa. 59, Eylül 1967, s. 869 (53) - 870 (54).

1968

54. «Görüşler ve yorumlar: Aksoy'a son cevap»: *Son Baskı*, Yıl 4, sa. 1438, 12 Ocak 1968, s. 2.
55. «Annemarie v. GABAIN, *Die Drucke der Turfan-Sammlung*, (Sitzungsberichte der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Klasse für Sprachen, Literatur und Kunst, Jahrgang 1967-Nr. 1), Berlin 1967, 40 sahife + 14 fotoğraf»: *Türk Kültürü*, c. VI, sa. 63, Ocak 1968, s. 203 (54) - 204 (60).
56. «İnsan, domuz ve çocuk»: *Türk Kültürü*, c. VI, sa. 64, Şubat 1968, s. 248 (40) - 250 (42).
57. «Kelimedede mânâ değişikliği»: *Türk Kültürü*, c. VI, sa. 66, Nisan 1968, s. 364 (28) - 366 (30).
58. «Akademi konusunda kaçan fırsatlar»: *Türk Kültürü*, c. VI, sa. 67, Mayıs 1968, s. 449 (49) - 451 (51).
59. «Atatürk'ün Onuncu Yıl nutkunun dili»: *Türk Kültürü*, c. VII, sa. 73, Kasım 1968, s. 65-66.
60. «Seyf-i Sarâyî'nin Gülistan Tercümesi'nin dil hususiyetleri»: *Türkiyat Mecmuası*, c. XV, İstanbul 1968, s. 75-126.
61. «Nehcü'l-feradis'in dil hususiyetleri I»: *TDED*, c. XVI, İstanbul, 1 Ekim 1968, s. 55-72.

1969

62. «Cumhuriyete kadar dilimiz»: *Türk Kültürü*, c. VII, sa. 75, Ocak 1969, s. 214 (22) - 216 (26).
63. «Ordumuz ilmi araştırmalara daha çok yönelmelidir»: *Türk Kültürü*, c. VII, sa. 82, Ağustos 1969, s. 736 (68) - 737 (69).

64. «Nehcü'l-feradis'in dil hususiyetleri II»: *TDED*, c. XVII, İstanbul 1969, s. 33-56.

1970

65. «İl Dayakına Selam»: *Türk Kültürü*, c. VIII, sa. 95, Eylül 1970, s. 798 (46) - 800 (48).
66. «Dil üzerine bir görüş ve tatbikat»: *Türk Kültürü*, c. VIII, sa. 96, Ekim 1970, s. 839 (23) - 840 (24).
67. «Kutadgu Bilig'in diline ve adına dair»: *Türk Kültürü*, c. IX, sa. 98, Aralık 1970, s. 127 (59) - 131 (63).
68. «Nehcü'l-feradis'in dil hususiyetleri III», *TDED*, c. XVIII, İstanbul 1970, s. 57-80.

1971

69. «Kültür tarihimizde matbaanın yeri»: *Türk Kültürü*, c. IX, sa. 100, Şubat 1971, s. 311 (63) - 313 (65).
70. «Ölümünün yıldönümü münasebeti ile: Prof. Dr. Ananiasz Zajaczkowski (1903 - 6.IV.1970)»: *Türk Kültürü*, c. IX, sa. 102, Nisan 1971, s. 565 (61) - 567 (63).
71. «Malazgirt'ten sonra Türk dili»: *Türk Kültürü*, c. IX, sa. 107, Eylül 1971, s. 857 (17) - 860 (20).
72. «Kayıplar: Ananiasz Zajaczkovski (12.XI.1903 - 6.IV.1970)»: *Türkiyat Mecmuası*, c. XVI, İstanbul 1971, s. 184-186.
73. «Ananiasz Zajaczkowski (12.XI.1903 - 6.IV.1970)»: *TDED*, c. XIX, İstanbul 1 Ekim 1971, s. 1-34.
74. «Nehcü'l-feradis'in dil hususiyetleri IV»: *TDED*, c. XIX, 1 Ekim 1971, s. 145-170.
75. «A. Mertol Tulum, Sinan Paşa: *Tazarru' name*, Millî Eğitim Bakanlığı Büyük Türk Yazarları ve Şairleri Komisyonu Yayınları 8, Dinî ve Tasavvufî Eserler Serisi : 1. XII+408 sayfa+8 levha, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, 50 lira: *Türk Kültürü*, c. IX, sa. 108, Ekim 1971, s. 951 (47) - 952 (48).

76. «Reşid Rahmeti Arat (1900-1964)»: *Oriens*, Vol., 21-22, 1968-1969 (1971), s. 1-6.

1972

77. «Seyf-i Sarâyî'nin Gülistan Tercümesi'nin yayımı üzerine»: *Türkiyat Mecmuası*, c. XVII, İstanbul 1972, s. 251-261. (Bu yazının Almancası «Über die Ausgabe der «Gülistân-Übersetzung» von Sayf-i Sarâyî» başlığı ile *Orientalische Literaturzeitung*, LXVII. Jahrgang, Nr. 7/8, Juli/August 1972, s. 325-333'de yayınlanmıştır).
78. *Türk Dili, Nereden geliyor, nereye gidiyor?*, Hareket Yayınları: 46, İstanbul, Temmuz 1972, 145 s. 1 harita ile.

1973

79. «Eckmann Hoca»: *TDED*, c. XXI, İstanbul, 31 Aralık 1973, s. 13-14.

1976

80. «Über kölük und külük/külük»: *Ural-Altäische Jahrbücher*, Band 48, 1976, 124-126. (Bu yazının türkçesi «Kölük ve Külük/Külük sözleri üzerine» başlığı ile *TDED*, c. XXII, (1977) s. 13-15'de yayınlanmıştır).

1977

81. «Uygurca yeni yayınlar ve Eski Türkçe metinlerin okunuşunda yeni usuller-yollar-teklifler»: *Türk Kültürü*, c. XV, sa. 174, Nisan 1977, s. 358 (38)-362 (42). (Bu yazı ayrıca *TDED*, c. XXII, (1977), s. 265-269'da da yayınlanmıştır).